

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
18/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 16.12.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιγλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Από το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ραδιοφωνικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «FOCUS FM 103,6», Νομού Θεσσαλονίκης, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ JDK I.K.E.», αναφορικά με διατάξεις περί: α) σεβασμού των θεσμών και του Συντάγματος, β) σεβασμού της προσωπικότητας αναφερομένων σε εκπομπή προσώπων, γ) δυσμενών διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και δ) ευπρεπούς εκφοράς λόγου, κατά τη μετάδοση της εκπομπής με τίτλο «ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΕΙ Ο ΤΖΟΡΝΤΑΝ» την 23.2.2024, μεταξύ 23:00 και 02:00. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 1025/26.2.2024 καταγγελία.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 91/15.2.2024, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ειρήνη Κεραμήτσου και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Όλγα Γαρουφαλιά. Στη συνέχεια, η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 567/ΕΣ/2.4.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και η Ειδική Επιστήμων-Νομικός υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 1661/ΕΣ/1.11.2024 εισήγησή της.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της εγκαλουμένης εταιρείας, παρέστησαν (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») ο πληρεξούσιος δικηγόρος της, Θωμάς Καλοκύρης και ο δημοσιογράφος-διευθυντής σύνταξης Νικόλαος Πετρουλάκης. Ερωτηθέντες από την Πρόεδρο, οι ανωτέρω δήλωσαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 20.1.2025, ώρα 14.00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός δεν κατέθεσε στη Γραμματεία υπόμνημα.

Την 4.2.2025 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη και Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»). Απόν το μέλος Ιωάννης Μιχελάκης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, ο οποίος δεν μετείχε στη συνεδρίαση της 16.12.2024, κατά την οποία έλαβε χώρα η ακρόαση της εγκαλουμένης εταιρείας, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου 567/ΕΣ/2.4.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Ειρήνη Κεραμήτσου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 1661/ΕΣ/1.11.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμονας-νομικός Όλγα Γαρουφαλιά, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζητήσεως της 16.12.2024 και η δήλωσή του αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω Εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά

και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού ακροάσθηκε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων.

2. Ο σεβασμός στο Σύνταγμα και τους νόμους θεσπίζεται στις διατάξεις των άρθρων:

α) 120 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «... 2. Ο σεβασμός στο Σύνταγμα και τους νόμους που συμφωνούν με αυτό και η αφοσίωση στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία αποτελούν θεμελιώδη υποχρέωση όλων των Ελλήνων ... 4. Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεούνται να αντισταθούν με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία» και β) 2 παρ. 3 του Π.Δ. 77/2003, το οποίο ορίζει: «Το Σύνταγμα και η εν γένει έννομη τάξη της χώρας πρέπει να παραμένουν σεβαστά, και όταν ασκείται κριτική στους συγκεκριμένους νόμους ή θεσμούς».

3. Η αρχή σεβασμού της προσωπικότητας αναφερομένων ή συμμετεχόντων σε ραδιοτηλεοπτική εκπομπή προσώπων θεσπίζεται στις διατάξεις των άρθρων:

α) 15 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους ... έχει ως σκοπό ... το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου»,

β) 2 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας»,

γ) 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007, το οποίο ορίζει: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος»,

δ) 3 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2328/1995, το οποίο ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και επαγγελματικό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται»,

ε) 2 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 4173/2013 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (που εφαρμόζεται και στους ραδιοφωνικούς σταθμούς σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1 εδ. α' του Ν. 2328/1995 που προβλέπει ότι οι εκπομπές όλων των ραδιοφωνικών σταθμών διέπονται από τις αρχές και τους κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν για τις εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε.), το οποίο ορίζει: «Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική της αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας», 3 παρ. 1 του Ν. 4173/2013, το οποίο ορίζει: «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε., καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της αξίας του ανθρώπου, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών» και 3 παρ. 3 του Ν. 4173/2013, το οποίο ορίζει: «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε., καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, διέπονται από τις αρχές της αντικειμενικότητας και πληρότητας της ενημέρωσης, της πολυφωνίας, της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών, του σεβασμού της προσωπικότητας, της προστασίας της νεότητας και της παιδικής ηλικίας, της διαφύλαξης της ποιότητας της ελληνικής γλώσσας, της ανάδειξης του ελληνικού πολιτισμού και της γέφυρας με τους πολιτισμούς άλλων λαών»,

στ) 9 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003, το οποίο ορίζει: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς (εδ. α'). Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους (εδ. β'). Πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά η ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή, η επαγγελματική τους δραστηριότητα και το

δικαίωμα έκφρασής τους. (εδ. γ') Η άσκηση κριτικής δεν είναι ασυμβίβαστη με το σεβασμό των δικαιωμάτων των εμφανιζομένων ή αναφερομένων προσώπων (εδ. δ')».

4. Το άρθρο δεύτερο του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Κατά την εφαρμογή του Κώδικα που κυρώνεται με το παρόν διάταγμα ισχύει η απορρέουσα από το Σύνταγμα και γενόμενη δεκτή από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας αρχή της στάθμισης κατά περίπτωση του τυχόν διακυβευόμενου δημοσίου συμφέροντος».

5. Η μη άσκηση του δικαιώματος επανόρθωσης από τον θιγέντα δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της απόφασης του ΕΣΡ περί επιβολής κυρώσεων για συμπεριφορά, η οποία συνιστά διαπιστωμένη παράβαση επιταγών της δημοσιογραφικής δεοντολογίας που αφορούν την προστασία της αξιοπρέπειας των προσώπων (ΣτΕ 4157/2015, 4150/2015, 1927/2012, 620/2010).

6. Ο ζωντανός χαρακτήρας μίας εκπομπής που μεταδίδεται σε απευθείας σύνδεση αφαιρεί την δυνατότητα από τον δημοσιογράφο – συντονιστή της εκπομπής να αποσύρει επί τόπου χαρακτηρισμούς ή προφορικές δηλώσεις που έγιναν από τρίτο πρόσωπο που μετέχει στην εκπομπή, για αυτό και η ευθύνη του δημοσιογράφου-συντονιστή της εκπομπής δεν συμπίπτει με εκείνη του προσώπου, το οποίο εκφράστηκε με λέξεις ενδεχομένως πολεμικές, υβριστικές ή συκοφαντικές (πρβλ. ΕΔΔΑ υπόθεση Λιοναράκη κατά Ελλάδα της 5.7.2007 και ΕΔΔΑ Gündüz v. Turquie, §49). Όμως, κάθε (τηλεοπτικός) σταθμός οφείλει, ενόψει της συνταγματικής επιταγής περί της ποιοτικής στάθμης των εκπομπών, να διαθέτει τους αναγκαίους μηχανισμούς για την διακοπή μίας εκπομπής, σε περίπτωση που παρουσιαζόμενο σ' αυτήν πρόσωπο εκτρέπεται επιμόνως (πρβλ. ΣτΕ 4067/2008 και ΣτΕ 4788/2012). Ανεξαρτήτως, πάντως, της σχέσεως που συνδέει τον δημοσιογράφο με τον προσκεκλημένο σε εκπομπή, η τήρηση των κανόνων δεοντολογίας είναι υποχρέωση, την οποία υπέχουν οι συντελεστές παραγωγής και μεταδόσεως των ειδησεογραφικών, δημοσιογραφικών ή πολιτικών εκπομπών των σταθμών και οφείλουν να διασφαλίζουν οι ειδησεογραφικές, δημοσιογραφικές ή πολιτικές εκπομπές, μέσω των συντελεστών παραγωγής και μεταδόσεώς τους. Η αποδοχή της απόψεως ότι δεν υφίσταται ευθύνη των (τηλεοπτικών) σταθμών για παραβάσεις του κώδικα δεοντολογίας που τελούνται από τρίτα πρόσωπα, δηλαδή πρόσωπα που προσκαλούνται στις εν λόγω εκπομπές, χωρίς να συνδέονται με κάποια σχέση εργασίας μαζί τους, θα μετέθετε την τήρηση της ανωτέρω υποχρεώσεως στη διακριτική ευχέρεια μη υπευθύνων, κατά νόμο, προσώπων και θα καθιστούσε

επισφαλή την τήρηση του κώδικα δεοντολογίας. Ως εκ τούτου, νομίμως επιβάλλεται κύρωση σε (τηλεοπτικό) σταθμό για παραβάσεις κανόνων δεοντολογίας που τελέσθηκαν κατά τη διάρκεια μεταδόσεως (τηλεοπτικής) εκπομπής, ασχέτως αν προέρχονται από τους συντελεστές παραγωγής ή μεταδόσεώς της ή από τους προσκεκλημένους σε αυτήν, στην επιλογή, άλλωστε, των οποίων προβαίνουν οι εν λόγω συντελεστές (ΣτΕ 1658/2015).

7. «Σε μία δημοκρατική κοινωνία, το άτομο που καθίσταται δημόσιο πρόσωπο, με την έννοια ότι γίνεται γνωστό σε ευρύτερο κύκλο του κοινού (πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, αθλητές κλπ.) υπόκειται εκ των πραγμάτων στο δημοσιογραφικό έλεγχο, τον οποίο, και αν είναι οξύς ή δεικτικός, εφόσον δεν θίγεται η τιμή και η υπόληψή του, οφείλει να ανέχεται. Είναι δυνατόν, λοιπόν, να δημοσιεύονται σχόλια για τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού, με δριμεία κριτική ή δυσμενείς, ακόμα και σκωπτικούς ή ειρωνικούς χαρακτηρισμούς για τα πρόσωπα αυτά, χωρίς αυτό να συνιστά μη σύννομη προσβολή της προσωπικότητάς τους ή παραβίαση των πιο πάνω κανόνων δεοντολογίας, αφού είναι αναντίρρητο ότι κάθε επικριτική εκπομπή ή δημοσίευμα δημιουργεί αναπόφευκτα δυσμενείς εντυπώσεις σε βάρος των δημόσιων αυτών προσώπων» (ΔΠρΑθ 16280/1995).

8. Τα όρια της επιτρεπόμενης κριτικής που ασκείται στα δημόσια πρόσωπα είναι ευρύτερα απ' ό,τι τα αντίστοιχα όρια των απλών πολιτών (ΕΔΔΑ 17446/2007 (Smolorz v. Poland), ΕΔΔΑ 21279/2002 και 36448/2002 (Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France), ΕΔΔΑ 15601/2002 (Kulis v. Poland), ΣτΕ 2848/2013), για αυτό και τα πρόσωπα αυτά οφείλουν να δείχνουν μεγαλύτερη ανοχή στην κριτική που τούς ασκείται (ΕΔΔΑ 9815/1982 (πρβλ. ΕΔΔΑ Lingens v. Austria)).

9. Η κατά το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ ελευθερία της έκφρασης περιλαμβάνει και την ελευθερία άσκησης διά του τύπου κριτικής –και μάλιστα οξείας– των δημοσίων προσώπων (περιλαμβανομένων και των προσώπων που ασκούν δημόσια καθήκοντα), οι ενέργειες των οποίων υπόκεινται, σε μια δημοκρατική κοινωνία, στον έλεγχο όχι μόνο των δημοσιογράφων αλλά και του συνόλου των πολιτών, ιδίως όταν αφορούν σε ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος. Και ναι μεν τα πρόσωπα αυτά οφείλουν να επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανεκτικότητα, δικαιούνται, όμως, όπως και κάθε άλλος, να απολαμβάνουν του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού τους βίου, κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2 παρ. 1 και 9 παρ. 1 του Συντάγματος και 8 της ΕΣΔΑ.

Επιβάλλεται, ως εκ τούτου, η στάθμιση της ανάγκης της προστασίας των συμφερόντων του δημοσίου προσώπου με το συμφέρον της ύπαρξης ενός ελεύθερου διαλόγου για ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος, στάθμιση, η οποία, όσον αφορά ειδικώς τις ενημερωτικές εκπομπές στην ραδιοφωνία και την τηλεόραση, προβλέπεται ρητώς, κατά τα προαναφερθέντα, στο άρθρο δεύτερο του Π.Δ. 77/2003 (ΣτΕ 825/2017).

10. Είναι επιτρεπτή η χρήση καυστικής γλώσσας, η άσκηση αυστηρής κριτικής και η διατύπωση δυσμενών κρίσεων όταν η παρουσίαση των πληροφοριών γίνεται χωρίς ουσιαστική παραμόρφωση της είδησης, αλλά από δικαιολογημένο συμφέρον, για την ενημέρωση του κοινού, όταν οι πληροφορίες ανταποκρίνονται στην αλήθεια και η μετάδοσή τους γίνεται στο πλαίσιο δριμέως δημοσιογραφικού ύφους και όχι με εξυβριστικό τρόπο, χωρίς να κινήθηκε ο δημοσιογράφος από εμπάθεια και χωρίς σκοπό μείωσης της τιμής και της υπόληψης του συγκεκριμένου προσώπου, στο οποίο γίνεται αναφορά. (ΕφΠατρ 889/1999, Τ.Ν.Π. Δ.Σ.Α.)

11. Ένας βαθμός υπερβολής ή ακόμα και πρόκλησης επιτρέπεται στον τύπο και τους δημοσιογράφους, οι οποίοι έχουν ως στόχο τον σχολιασμό ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος (ΕΔΔΑ 15601/2002, *Kulis v. Poland*, ΕΔΔΑ 17446/2007, *Smolorz v. Poland* και ΕΔΔΑ *Prager et Oberschlick v. Austria* 26.4.1995). Επίσης, έχει κριθεί από το ΕΔΔΑ ότι η χρήση σαρκασμού και ειρωνείας είναι απόλυτα συμβατά με την άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης ενός δημοσιογράφου (ΕΔΔΑ 15601/2002, *Kulis v. Poland* και ΕΔΔΑ 17446/2007, *Smolorz v. Poland*), ενώ μία αξιολογική κρίση μπορεί να θεωρηθεί υπερβολική όταν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα γεγονότα, πραγματικά περιστατικά για να την στηρίξουν (ΕΔΔΑ 15601/2002, *Kulis v. Poland*).

12. Η απαγόρευση διακρίσεων θεσπίζεται στις διατάξεις των άρθρων:

α) 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ορίζει: «1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. 2. Εντός του πεδίου εφαρμογής των Συνθηκών και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών τους, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας».

β) 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1532/1985, το οποίο ορίζει: «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα».

γ) 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο ορίζει: «Κάθε άνθρωπος είναι υποκείμενο όλων των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναφέρονται στην παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμιά απολύτως διάκριση, όπως το φύλο, η γλώσσα, η θρησκεία, οι πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, η εθνική ή κοινωνική καταγωγή, η περιουσία, η γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση».

δ) 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2329/1953 και στη συνέχεια με το Ν.Δ. 53/1974, το οποίο ορίζει: «Η χρήση των αναγνωριζόμενων εν τη παρούση Συμβάσει δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθή ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής εις εθνικήν μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως».

ε) 5 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη».

στ) 5 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο ορίζει: «Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο».

ζ) 4 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003, το οποίο ορίζει: «Δεν επιτρέπεται η παρουσίαση προσώπων με τρόπο, ο οποίος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να ενθαρρύνει, τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βάσει ιδίως του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή του επαγγέλματος».

η) 4 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003, το οποίο ορίζει: «Δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών,

καθώς και μισαλλόδοξων θέσεων και γενικά δεν πρέπει να θίγονται εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και άλλες ευάλωτες ή ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες».

13. Η υποχρέωση ευπρεπούς εκφοράς λόγου κατά τη μετάδοση των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών θεσπίζεται στις διατάξεις των άρθρων:

α) 2 παρ. 4 του Π.Δ.77/2003, το οποίο ορίζει: «Η τήρηση των γενικά παραδεκτών κανόνων που αφορούν στην ορθή, ευπρεπή και καλαίσθητη γλωσσική διατύπωση και εκφορά λόγου είναι απαραίτητη».

β) 3 παρ. 3 του Ν. 4173/2013 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το οποίο ορίζει: «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε., καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, διέπονται από τις αρχές ... της διαφύλαξης της ποιότητας της ελληνικής γλώσσας».

Η τήρηση ευπρεπούς, καλαίσθητης εκφοράς λόγου και συμπεριφοράς των συμμετεχόντων σε μία εκπομπή, ανάλογα βέβαια με το είδος και το πλαίσιο κάθε εκπομπής, αποτελεί προϋπόθεση για την εκπλήρωση του γενικότερου στόχου και αποστολής της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου που συνίσταται στην πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και την προαγωγή του πολιτισμού. Η υποχρέωση των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών τήρησης κατά τη μετάδοση των εκπομπών τους των γενικά παραδεκτών κανόνων της ευπρέπειας και της καλαισθησίας στη γλώσσα και τη συμπεριφορά αποτελεί ειδικότερη έκφραση της ποιοτικής στάθμης των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Η τήρηση της υποχρέωσης αυτής καλύπτει κάθε είδους εκπομπές, δηλαδή ακόμα και τις ψυχαγωγικές – διαγωνιστικές (ΣτΕ 4815/2014, 1363/2013). Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς υποχρεούνται να τηρούν ένα ελάχιστο επίπεδο ευπρεπούς και καλαίσθητης φρασεολογίας που αφορά ειδικότερα στη χρήση εκφράσεων που προσιδιάζουν σε κάθε είδος εκπομπής και είναι αναγκαία ενόψει του όλου περιεχομένου της για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού της με παράλληλη μέριμνα για την προστασία της υπόληψης τρίτων (πρβλ. ΣτΕ 1363/2013).

Η άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης που θεσπίζεται στο άρθρο 14 παρ. 1 του Συντάγματος και στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τελεί υπό την επιφύλαξη της τήρησης, μεταξύ άλλων, των κανόνων δικαίου που κατοχυρώνουν δικαιώματα άλλων, όπως εκείνοι που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιοτικής στάθμης του προγράμματος, ειδικότερη έκφραση της οποίας αποτελεί η γλωσσική ευπρέπεια των εκπομπών (ΣτΕ 509/2018, 3487/2017, 4532/2014, 1363/2013). Η ελευθερία του λόγου και της

έκφρασης υπόκεινται προκειμένου για προϊόντα λόγου και τέχνης που μεταδίδονται ή προβάλλονται από το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση στο ειδικό καθεστώς και στους περιορισμούς που επιβάλλονται σχετικώς από την ειδικότερη ως προς τα συγκεκριμένα ως άνω προϊόντα λόγου και τέχνης, διάταξη του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος (ΣτΕ 910/2018). Συνεπώς, το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης δεν απαλλάσσει τους τηλεοπτικούς σταθμούς από την τήρηση των επιταγών της ευπρέπειας και της ποιοτικής στάθμης των εκπομπών (ΣτΕ 1927/2012, 3985/2013 και 4157/2014). Δεν συγχωρείται, επομένως, η μετάδοση ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, στα οποία γίνεται χρήση απρεπών ή χυδαίων εκφράσεων (ΣτΕ 3487/2017, 535/2018, 2490/2006).

14. Οι άδειες χορηγούνται για την εξυπηρέτηση δημόσιου συμφέροντος και η χρήση τους συνιστά δημόσια λειτουργία, γι' αυτό και οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί κατά τη μετάδοση των εκπομπών τους οφείλουν να διασφαλίζουν την παροχή στο κοινό υψηλού επιπέδου τηλεοπτικών υπηρεσιών που συμβάλλουν στην ενημέρωση, την επιμόρφωση και την ψυχαγωγία του ελληνικού λαού και προάγουν τον πολιτισμό και την πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας (άρθρα 1 παρ. 2 του Ν. 4339/2015, 1 παρ. 1 εδ. β' και 6 παρ. 2 του Ν. 2328/1995).

15. Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, στους οποίους παραχωρείται η χρήση συχνοτήτων που αποτελούν δημόσιο αγαθό, οφείλουν να υπηρετούν με το μεταδιδόμενο από αυτούς πρόγραμμα τους συνταγματικώς καθοριζόμενους στόχους της ραδιοτηλεόρασης (πρβλ. ΣτΕ 4043/2012).

16. Το άρθρο 14 παρ. 5 περ. α' του Ν. 4339/2015 ορίζει: «Οι πάροχοι περιεχομένου υποχρεούνται να τηρούν τις γενικές αρχές ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων και να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του άρθρου 3 του ν. 2328/1995 ... και τους ισχύοντες κώδικες δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δεοντολογίας προγραμμάτων και διαφημίσεων, καθώς και κάθε άλλης διάταξης της κείμενης ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας».

17. Το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 2863/2000 ορίζει: «Το ΕΣΡ ασκεί τον προβλεπόμενο στο Σύνταγμα άμεσο έλεγχο του Κράτους στον τομέα της παροχής ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε είδους με την έκδοση εκτελεστών ατομικών διοικητικών πράξεων ... και επιβάλλει τις διοικητικές κυρώσεις και μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 4 παρ. 1 του Ν. 2328/1995, όπως ισχύει και 12 και 15 παρ. 3 του Ν. 2644/1998».

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλούμενης εταιρείας (προβληθέντες προφορικάς), προκύπτουν τα εξής:

Αρχείο 5ο, 23.02.2024/01:38':43'' (ώρα έναρξης)

0:18':10'' – τέλος (ένδειξη αρχείου)

Ακροατής: Κοινοβουλευτισμός. Η ολιγαρχία των αθλίων και των αχρείων. Από ποια εξεταστική βγήκε ουσία; Βγήκε αποτέλεσμα; Τόσα χρόνια; Δεκαετίες ολόκληρες. Τι συζητάμε τώρα; Και πάνε εκεί οι βουλευτές του A1 και φωνάζουνε και κάνουνε και ράνουνε.... Μια τρύπα στο νερό. Ο A1 θέλει να προχωρήσει; Να τα βάλει με τον κοινοβουλευτισμό. Πρέπει να αλλάξει το πολίτευμα! Ο κοινοβουλευτισμός είναι ολιγαρχία. Ο λαός θα είναι στο περιθώριο, όσο θα υπάρχει ο κοινοβουλευτισμός. Θέλει ο A1 να προχωρήσει μπροστά η χώρα; Βάλτα με τον κοινοβουλευτισμό. Αν εμείς κυβερνήσουμε, θα καταργήσουμε τις εξεταστικές επιτροπές. Τέρμα! Τέρμα οι επιτροπές. Γιατί θα καταργήσουμε την ασυλία...

Ακροατής: Βρε ασυλία. Ακαταδίωκτο σημαίνει ασυλία. Τι τις θέλει τις εξεταστικές επιτροπές; Να πει ότι εμείς θα αλλάξουμε το πολίτευμα. Αλλαγή πολιτεύματος. Θα καταργήσουμε την ασυλία. Τελείωσε. Δεν χρειάζονται μετά εξεταστικές επιτροπές. Όσοι έχουν πλειοψηφία, βγάζουν τον δικό τους πρόεδρο και αυτοί κοιτάνε πώς θα βγάλουνε λάδι τους ενόχους. Τι περιμένατε; Πλάκα κάνουμε τώρα; Το πρόβλημα είναι ο κοινοβουλευτισμός. Όσο υπάρχει αυτός, θα τρώτε σκατά. Ήρθανε τώρα εδώ οι αγρότες, τους έδωσε δυο φράγκα, γυρίσανε πίσω. Μετά από λίγους μήνες πάλι θα σκούζουνε. Μετά από έναν χρόνο, έξι μήνες. Βάζουμε στοίχημα;

P. Παραγωγός: Το πιο πιθανό είναι αυτό που λες. Του χρόνου τον χειμώνα.

Ακροατής: Είναι λαός αυτός;

P. Παραγωγός: Δεν είναι, όχι...

Ακροατής: Είναι λαός;

P. Παραγωγός: Όχι.

Ακροατής: Μετά οι παππάδες. Τι να αφορίσουνε οι παππάδες; Εδώ ο B1 έκανε μυστικές συναντήσεις με τον Γ1 για το νομοσχέδιο για τους πούστηδες. Πριν από δύο μήνες έκαναν μυστικές συναντήσεις. Τι να αφορίσουνε ρε

συ Θανάση; Τι να αφορίζουνε; Τι μαλακίες λέτε ρε συ Θανάση; Τι να αφορίζουνε; Άσε που για να αφορίζουνε, θα πρέπει να τους δώσει το ok η ιεραρχία. Η ιεραρχία είναι άνθρωποι του B1 . Είναι δυνατόν να δώσει ο B1 εντολή να τους αφορίζουνε; Μα, τόσο μαλάκες ήσαστε σαν λαός ρε; Τόσο μαλάκες είστε; Ρε Θανάση, σε είχα σε εκτίμηση να πούμε... Μαλάκες είστε; Σας δουλεύουνε όλοι αυτοί ρε... Κλάνουνε στο ίδιο κολοκύθι...

Ακροατής: Λοιπόν; Πλάκα κάνουμε τώρα; Τίποτα δε γίνεται. Άκου να δεις με τι καθεστώς έχουμε να κάνουμε. Πριν από δέκα-δεκαπέντε μέρες πιάσανε τρία άτομα από μια τρομοκρατική οργάνωση. Οι Δ1 . Έτσι λέγεται. Η οποία δρα εδώ και δεκαετίες. Και πιάσανε τρία άτομα σε μια γιάφκα με όπλα. Με ακούς ρε;

P. Παραγωγός: Ναι, ναι...

Ακροατής: Οι δύο από αυτούς ήταν πρώην στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού. Πώς γίνεται ρε να είσαι τρομοκράτης, να θέλεις να ρίξεις το σύστημα, να είσαι της Αριστεράς, επαναστάτης και να είσαι χρόνια και χρόνια στέλεχος του Πολεμικού Ναυτικού; Καταλαβαίνεις ρε τι γίνεται; Έχεις καταλάβει τι γίνεται; E; ...

Ακροατής: Τι τρομοκράτες ρε; Τι τρομοκράτες; Πλάκα κάνεις τώρα; Είναι δυνατόν να είναι αυτοί στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού και να είναι τρομοκράτες στους Δ1 που βάζουνε βόμβες; Και ο τρίτος που πιάσανε ήτανε κολλητός με τον E1 . Ποιος ήταν ο E1 ; Ξέρεις;

P. Παραγωγός: Ο E1 ήταν αυτός που τον φάγανε λάχανο. Αυτόν δεν λες;

Ακροατής: Αυτός που ήτανε στην Mercedes του...

P. Παραγωγός: ... Z1 .

Ακροατής: Του Z1 ... Και τον γάζωσαν με τα καλάσνικοφ. Που ήταν κολλητός του H1 H1 Κάπως έτσι λεγόταν αυτός... H1 ... Που ήταν μαφιόζος που τον είχαν δολοφονήσει πριν από τρία χρόνια. Και αυτόν με καλάσνικοφ. Και μπαινόβγαινε στου Μαξίμου. Ήτανε κολλητός με τον Θ1 , τον ανιψιό του Γ1 , που τον είχε βάλει

P. Παραγωγός: Μάλιστα.

Ακροατής: Ρε, καταλαβαίνεις τι γίνεται εδώ πέρα; Η Greek Mafia είναι ανακατεμένη και στις τρομοκρατικές οργανώσεις. Τις δήθεν τρομοκρατικές οργανώσεις. Ρε, καταλαβαίνεις πού ζούμε; Τις μαλακίες σας θα ακούω;

P. Παραγωγός: Εγώ τα λέω αυτά Αναστάσιε, να ξέρεις...

Ακροατής: Θέλει ο Α1 να ανατρέψει το πολίτευμα; Βάλτα με τον κοινοβουλευτισμό. Όποιος μιλάει υπέρ του κοινοβουλευτισμού, σας δουλεύει. Αν και ο Α1 είναι υπέρ του κοινοβουλευτισμού, σας δουλεύει. Δεν είπα να φέρουμε χούντα. Είπα να αλλάξουμε το πολίτευμα. Να το κάνουμε δημοκρατικό.

P. Παραγωγός: Πώς μπορούμε να το κάνουμε;

Ακροατής: Έχουμε τους αρχαίους. Ξέρουν οι αρχαίοι. Το εφαρμόσανε για αιώνες το πολίτευμα αυτό. Έχουμε τη μαγκιά.

P. Παραγωγός: Πώς μπορούμε να το κάνουμε;

Ακροατής: Ξέρουμε. Όπως το εφαρμόσανε αυτοί, θα το εφαρμόσουμε και τώρα. Τα ξέρουμε όλα. Που χρειάζεται να γίνουν αλλαγές και με ποιο τρόπο. Και με ποιες διαδικασίες.

P. Παραγωγός: Οι διαδικασίες πες μου...

Ακροατής: Αλλά είναι όλα γραμμένα. Υπάρχουν όλα και έχουν εφαρμοστεί. Δεν είναι κάτι που θα εφαρμοστεί για πρώτη φορά. Με το υπάρχον πολίτευμα δεν υπάρχει γιατρεία. Είναι τελειωμένος ο λαός. Τελειωμένος. Και καλά να πάθει. Γιατί... Ήρθανε εδώ πέρα οι αγρότες, πήραν φιλοδομήματα και φύγανε. Φιλοδομήματα είναι αυτά ρε Τζόρνταν...

P. Παραγωγός: Τους γέλασανε... Βέβαια. Ψίχουλα.

Ακροατής: Τι τους γέλασανε ρε... Κομματόσκυλα είναι οι πιο πολλοί από αυτούς. Των μεγάλων κομμάτων. Και μετά από ένα χρόνο πάλι θα κλαίγονται του χρόνου. Ο λαός φταίει. Όχι όλοι... Ένα κομμάτι του λαού. Δεν μπορώ να πω για όλους. Αλλά πάνω από τους μισούς είναι έτσι. Πάνω από τους μισούς. Πού να δούμε προκοπή, ε; Τις μαλακίες του καθενός θα ακούω; Θέλει ο Α1 να γίνει πρωθυπουργός; Πρέπει να τα βάλει ανοιχτά με αυτό το σύστημα, που λέγεται κοινοβουλευτισμός. Όσο αυτό αναπαράγεται, τελείωσε. Το ότι πάνε οι βουλευτές του και φωνάζουνε στις εξεταστικές, δεν μου λέει τίποτα. Δεν μου λέει τίποτα. Βλέπεις τώρα τι γίνεται στον Π1. Άλλοι από εκεί... Βουλιάζουνε. Πάνε κάτω από 10%. Και θέλουν τώρα να ξεφορτωθούν τον πούστη και να βάλουν άλλον αρχηγό.

P. Παραγωγός: Πάλι θα βγει ο ίδιος. (γέλια)

Ακροατής: Πάλι κάτω από 10%. Θα διαλυθούνε.

P. Παραγωγός: Λες;

Ακροατής: Αυτό τους νοιάζει. Αν είχαν ανέβει, θα άκουγες κάθε μέρα διθυράμβους για τον πούστη. Ζήτη ο πούστης! Ζήτη θα είχες. Τώρα που έχουνε βουλιάξει.... Γιατί

ο ελληνικός λαός, όσο διεφθαρμένος και να είναι, αυτό με τους πούστηδες δεν το σηκώνει. Δεν το σηκώνει. Είναι κάτω από 10%, θα γυρίσουνε στα παλιά ποσοστά του Π1, 4-5 % και για αυτό ψάχνουνε να βρουνε τρόπο να τον ξεφορτωθούνε. Και βάλανε και τον Κ1 τον προδότη στο κόμμα πάλι.

P. Παραγωγός: Μην ξαναβγεί....

Ακροατής: Ναι, πολύ πιθανό να τον φέρουν πίσω. Για να δεις σε ποια χώρα ζούμε. Είναι χώρα αυτή ρε φίλε;

P. Παραγωγός: Δεν είναι, όχι....

Ακροατής: Είναι λαός αυτός;

P. Παραγωγός: Όχι.

Ακροατής: Ό,τι και να πάθουνε μην τους λυπάσαι. Είναι καθάρματα. Τι λέει ο Πλάτων; Δικαιοσύνη είναι να παίρνει ο καθένας αυτό που του αξίζει και αυτό που του αναλογεί. Αυτό τους αξίζει. Τέτοια καθάρματα είναι. Ο άλλος ο Λ1 έβριζε μέσα στη βουλή τον Α1. Αντί να βρίζει τον Γ1 για το νομοσχέδιο για τους πούστηδες, έβριζε τον Α1. Τι σημαίνει αυτό; Ο Γ1 τον έβαλε. Έκανε συμφωνία με τον Μ1, τον φυλακόβιο εκεί. Εκεί, κοντά στα μέρη σας...

Ακροατής: Ναι. Μυστική συμφωνία. Ποιος ξέρει τι του είπανε... Θα σε βγάλουμε έξω ξέρω γω... Και γελάει ο κόσμος. Ο άλλος πάλι με τα λιβάνια... Ο πως τον λένε... Ξεχνάω και το όνομά του... Ψήφισε το νόμο για το ίντερνετ. Το νόμο για το ίντερνετ. Ό,τι τώρα δεν γουστάρουν αυτοί, ό,τι γράφεις και ό,τι λες σε κείμενο, σε βίντεο σε οτιδήποτε, θα στο κατεβάζουνε από το πρώτο λεπτό. Μόλις το διαβάσουν και το δούνε ότι δεν τους συμφέρει, δεν τους αρέσει.... Τσαακ! Θα πέφτει μαύρο. Δημοκρατικά. Θα λες ό,τι θέλουν αυτοί. Εάν δεν λες ό,τι θέλουν αυτοί, θα σε κατεβάζουν. Θα σε κλείνουν. Θα σε πηγαίνουν και στα δικαστήρια.

P. Παραγωγός: Μάλιστα. Κατάλαβα.

Αρχείο 60, 23.02.2024/02:09':44'' (ώρα έναρξης)

0:00':00'' – 0:01':40'' (ένδειξη αρχείου)

Ακροατής: Τα χειρότερα έρχονται. Δεν βάζουνε μυαλό με τίποτα. Είναι διεφθαρμένοι, σάπιοι μέχρι το μεδούλι. Οι πιο πολλοί. Δεν μπορώ να πω για όλους. Άρα δεν γίνεται τίποτα. Χρειαζόμαστε κάποιον, ο οποίος θα κάνει ρήξη και ανατροπή με αυτό το καθεστώς. Διαφορετικά δε γίνεται τίποτα. Άρα εσύ προχώρα στους μεγάλους δρόμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και όταν σκάσει η βόμβα να ξέρεις ότι βάλανε

άτομα, που κάποτε υπηρετούσαν στο πολεμικό ναυτικό ή στον ελληνικό στρατό. Και άλλοι, που είχανε παρτίδες με την Greek Mafia. Που είναι ανακατεμένοι και στο λαθρεμπόριο πετρελαίου, του N1, του Z1 και των υπόλοιπων πετρελαιάδων.

P. Παραγωγός: Μάλιστα.

Ακροατής: Που είναι ανακατεμένοι και στο ποδόσφαιρο και σου βουτάνε εσένα του Πασοκτζή τα πρωταθλήματα. Αν δεν θες να το δεις, μην διαμαρτύρεσαι όταν σε πηδάνε.

P. Παραγωγός: Έτσι είναι.

Ακροατής: Καλά να σου κάνουνε.

P. Παραγωγός: Έτσι είναι...

Ακροατής: Λοιπόν... Καλό κουράγιο.

P. Παραγωγός: Έγινε, να είσαι καλά. Εμείς τελειώσαμε, τι κουράγιο. Έτσι είναι. Να μην διαμαρτύρεσαι. Λέει και αλήθειες ο μπαγάσας, αλλά τρολάρει και καμιά φορά.

III. Υπαγωγή

A. Ως προς την προσβολή των θεσμών και του Συντάγματος

Ενόψει των αναλυτικά περιγραφόμενων ανωτέρω υπό II πραγματικών περιστατικών διαπιστώνεται ότι ο ακροατής που συμμετείχε τηλεφωνικά στην εξεταζόμενη εκπομπή διατύπωσε τις θέσεις και τις απόψεις του για τον τρόπο διακυβέρνησης της Χώρας και τον τρόπο λειτουργίας του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος, ασκώντας έντονη κριτική σ' αυτούς. Στο πλαίσιο αυτό, προέβη σε διατύπωση προτάσεων που εστίαζαν στην ανάγκη αλλαγής του τρόπου διακυβέρνησης και λειτουργίας των εξουσιών, ώστε να αποφευχθούν στο μέλλον ατυχείς και εσφαλμένοι χειρισμοί που έχουν γίνει κατά την άποψή του, από την Κυβέρνηση εις βάρος των πολιτών. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο άσκησης της ελευθερίας έκφρασης που επιτρέπει ακόμα και την άσκηση έντονης και οξείας κριτικής στους θεσμούς, εκδηλώθηκε η έντονη δυσαρέσκεια και αγανάκτηση του ακροατή ως πολίτη για συγκεκριμένους χειρισμούς της Κυβέρνησης για την επίλυση διάφορων κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων και γενικότερα για τον τρόπο άσκησης του κυβερνητικού έργου, χωρίς όμως να υπάρξει προσβολή του θεσμού του δημοκρατικού πολιτεύματος, δεδομένου ότι ο λόγος του

ακροατή δεν ήταν εμπρηστικός, ούτε προέτρεπε σε υποκίνηση παράνομων πράξεων, όπως σε προτροπή κατάλυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Υπό τα εκτεθέντα, κρίθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια ότι δεν στοιχειοθετείται εις βάρος της εγκαλουμένης εταιρείας διοικητικό αδίκημα, και δη εκείνο της προσβολής των θεσμών και του Συντάγματος, υπό την προεκτεθείσα έννοια και, επομένως, πρέπει αυτή να απαλλαγεί της σχετικής κατηγορίας.

Β. Ως προς την απαγόρευση δυσμενών διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού

Η κατ' επανάληψη χρήση χαρακτηρισμών από ακροατή που συμμετείχε τηλεφωνικά στην εκπομπή για συγκεκριμένη ομάδα ατόμων βάσει του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, είχε μεν υποτιμητικό χαρακτήρα για τη συγκεκριμένη ομάδα ατόμων, εξέφραζε όμως, στο πλαίσιο άσκησης της ελευθερίας έκφρασης που επιτρέπει και την διατύπωση απόψεων που μπορεί να σοκάρουν ή να ενοχλούν ή που μπορεί να είναι προκλητικές ή υπερβολικές, την έντονη δυσαρέσκεια και αντίθεση του ακροατή με ορισμένες ενέργειες και μέτρα της Κυβέρνησης. Ως εκ τούτου, οι χαρακτηρισμοί αυτοί δεν συνιστούσαν δυσμενή διάκριση σε βάρος των ομοφυλόφιλων που μπορούσε να ενθαρρύνει τον εξευτελισμό ή να καλλιεργήσει εχθροπάθεια και μη ανεκτικότητα έναντι της συγκεκριμένης ομάδας ατόμων.

Υπό τα εκτεθέντα, κρίθηκε ομόφωνα ότι δεν στοιχειοθετείται εις βάρος της εγκαλουμένης διοικητικό αδίκημα, και δη εκείνο της δυσμενούς διάκρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, υπό την προεκτεθείσα έννοια και, επομένως, πρέπει αυτή να απαλλαγεί της σχετικής κατηγορίας.

Γ. Ως προς υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας αναφερόμενων σε εκπομπή προσώπων

Ο χαρακτηρισμός «προδότη» που διατυπώθηκε από ακροατή του σταθμού που συμμετείχε τηλεφωνικά στην εκπομπή για τον πρώην Κ1 , που έγινε στο πλαίσιο σχολιασμού της ψήφισης του νομοσχεδίου για τους ομοφυλόφιλους και της

γενικότερης πολιτικής κατάστασης, είχε έντονα καταφρονητικό και απαξιωτικό χαρακτήρα, δεν συνδεόταν ούτε δικαιολογείτο από τα συγκεκριμένα γεγονότα με αφορμή τα οποία διατυπώθηκε και υπερέβαινε τα όρια, ακόμα και της θεμιτής οξείας και δριμείας κριτικής κατά ενός δημόσιου προσώπου, το οποίο όμως δικαιούται να απολαμβάνει τον σεβασμό της προσωπικότητάς του.

Επιπλέον, η διατύπωση του χαρακτηρισμού «πούστης» για τον τότε
..... ΞΙ που αναφερόταν στον σεξουαλικό του προσανατολισμό, η οποία αναφορά έγινε στο πλαίσιο σχολιασμού από τον ακροατή της μείωσης του ποσοστού του ΙΙ και την επικείμενη αλλαγή, χωρίς δηλαδή να συνδέεται και να δικαιολογείται από το αναφερόμενο γεγονός το οποίο αποτέλεσε την αφορμή για την διατύπωσή του, είχε υποτιμητικό και προσβλητικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, επειδή ο χαρακτηρισμός αυτός δεν διατυπώθηκε στο πλαίσιο σχολιασμού της άσκησης των καθηκόντων του συγκεκριμένου προσώπου, δεν μπορούσε να θεωρηθεί δικαιολογημένος χάριν πληροφόρησης του κοινού για ζήτημα που ενδιέφερε την κοινή γνώμη, αλλά αποσκοπούσε σε προσωπική επιτίμηση του προσώπου αυτού, η οποία ξεπερνούσε τα θεμιτά όρια της κριτικής και των ανεκτών δυσμενών χαρακτηρισμών, ακόμα και ενός δημοσίου προσώπου.

Ως εκ τούτου, η Ολομέλεια του ΕΣΡ, μετά και από στάθμιση των συγκρουόμενων συμφερόντων (της ελευθερίας έκφρασης και ενημέρωσης του κοινού και του σεβασμού της προσωπικότητας των αναφερόμενων σε εκπομπή προσώπων) κρίνει ομόφωνα ότι η χρήση των επίμαχων χαρακτηρισμών δεν δικαιολογείτο χάριν ενημέρωσης του κοινού, γιατί δεν ήταν αναγκαία ούτε δικαιολογημένη στο πλαίσιο πληροφόρησης των ακροατών για γεγονότα που ενδιέφεραν την κοινή γνώμη, αλλά συνιστούσε προσωπική επίθεση κατά των συγκεκριμένων προσώπων και εξέφραζε περιφρόνηση και καταφρόνηση προς αυτά, με αποτέλεσμα τη μη εξασφάλιση του απαιτούμενου σεβασμού της προσωπικότητάς τους.

Επιπλέον, ο παραγωγός της εκπομπής, και μεν λόγω του ζωντανού χαρακτήρα της εκπομπής δεν ευθυνόταν για τις προφορικές δηλώσεις των συμμετεχόντων στην εκπομπή του δεδομένου ότι ήταν δυσχερές να αποτρέψει την διατύπωση αυτών των χαρακτηρισμών, πλην όμως, δεν προέβη σε καμία προσπάθεια να επαναφέρει στην

τάξη τον ακροατή και να του συστήσει να αποφύγει αντίστοιχους προσβλητικούς χαρακτηρισμούς, ως όφειλε, στο πλαίσιο της υποχρέωσής του για την τήρηση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που του επέβαλε να βρίσκεται σε εγρήγορση, ώστε να μπορεί να αποτρέψει τυχόν εκτροπή του συμμετέχοντος στην εκπομπή.

Δ. Ως προς την υποχρέωση εξασφάλισης ευπρεπούς εκφοράς λόγου

Οι εκφράσεις που κατ' επανάληψη χρησιμοποίησε ο ακροατής της εκπομπής (όπως: «θα τρώτε σκατά, πούστηδες (3 φορές), μαλάκες (3 φορές), μαλακίες (3 φορές), κλάνουνε στο ίδιο κολοκύθι, κομματόσκυλα, πούστη (3 φορές), σε πηδάνε») δεν ήταν καλαίσθητες και κόσμιες, ούτε ήταν αναγκαία η χρήση τους στο πλαίσιο έκθεσης των απόψεών του. Επιπλέον, ο παραγωγός της ζωντανής αυτής εκπομπής δεν είχε μεν ευθύνη για τα λεγόμενα του συμμετέχοντος στην εκπομπή του, πλην όμως ήταν υπεύθυνος για τον συντονισμό της συζήτησης και την προσπάθεια αποφυγής τυχόν εκτροπής ή έστω την προσπάθεια επαναφοράς στην τάξη των ακροατών που συμμετείχαν στην εκπομπή σε περίπτωση εκτροπής τους. Παρ' όλα αυτά, όμως, δεν κατέβαλε καμία προσπάθεια να επαναφέρει στην τάξη τον ακροατή και να τον αποτρέψει από τη χρήση μη κόσμιας φρασεολογίας, ενώ είχε τη δυνατότητα, δεδομένου ότι υπήρξε συνεχόμενη και επαναλαμβανόμενη εκφορά απρεπών, ακαλαίσθητων και χυδαίων φράσεων και λέξεων από τον συγκεκριμένο ακροατή. Ως εκ τούτου, οι εκφράσεις αυτές δεν εξασφάλισαν την απαιτούμενη ευπρέπεια στο λόγο και την ποιοτική χρήση της γλώσσας (που αποτελεί έκφανση της ποιοτικής στάθμης των ραδιοφωνικών εκπομπών) κατά την μετάδοση μίας εκπομπής από έναν ραδιοφωνικό σταθμό που απευθύνεται σε αόριστο αριθμό ατόμων.

Ενόψει των ανωτέρω η Ολομέλεια έκρινε ότι η εγκαλουμένη εταιρεία δια του προστηθέντος υπ' αυτής δημοσιογράφου, παραβίασε τις αναφερόμενες στο νομικό μέρος της παρούσας διατάξεις αναφορικά με: α) την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας αναφερομένων σε εκπομπή προσώπων και β) την υποχρέωση εξασφάλισης της ευπρεπούς εκφοράς λόγου, κατά τη διάρκεια της εκπομπής με τίτλο: «ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΕΙ Ο ΤΖΟΡΝΤΑΝ» που μεταδόθηκε στις 23.2.2024. Επομένως, πρέπει να επιβληθούν στην εγκαλουμένη εταιρεία διοικητικές κυρώσεις και δη εκείνη του προστίμου για την παράβαση της υποχρέωσης σεβασμού της προσωπικότητας

αναφερομένων σε εκπομπή προσώπων και εκείνη της συστάσεως για την παράβαση της υποχρέωσης εξασφάλισης ευπρεπούς εκφοράς λόγου.

Περαιτέρω έκρινε ότι δεν στοιχειοθετούνται οι παραβάσεις που αποδίδονται στην εγκαλουμένη εταιρεία περί: α) προσβολής των θεσμών και του Συντάγματος και β) απαγόρευσης δυσμενών διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και συνεπώς πρέπει να απαλλαγεί των σχετικών κατηγοριών.

Με βάση την βαρύτητα των παραβάσεων και την ακροαματικότητα που συγκεντρώνει η εκπομπή του συγκεκριμένου ραδιοφωνικού σταθμού, στο πλαίσιο της οποίας τελέσθηκαν οι παραβάσεις, κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για την παραβίαση των διατάξεων αναφορικά με την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας αναφερόμενων σε εκπομπή προσώπων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Απαλλάσσει ομόφωνα την εγκαλουμένη εταιρεία των διοικητικών κατηγοριών που της αποδόθηκαν περί: α) προσβολής των θεσμών και του Συντάγματος και β) απαγόρευσης δυσμενών διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Δέχεται ομόφωνα ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία ως προς: α) την υποχρέωση σεβασμού της προσωπικότητας αναφερομένων σε εκπομπή προσώπων και β) την υποχρέωση εξασφάλισης της ευπρεπούς εκφοράς λόγου, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εγκαλουμένη εταιρεία με την επωνυμία «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ JDK I.K.E.», ιδιοκτήτρια του ραδιοφωνικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «FOCUS FM 103,6», Νομού Θεσσαλονίκης, τη διοικητική κύρωση του προστίμου των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για μη σεβασμό της προσωπικότητας αναφερομένων σε εκπομπή προσώπων και τη διοικητική

κύρωση της συστάσεως, όπως στο μέλλον, κατά τη μετάδοση εκπομπών, φροντίζει για τη διασφάλιση της ποιοτικής χρήσης της ελληνικής γλώσσας και την τήρηση ευπρέπειας στη γλώσσα.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστική κατά:

1. Της εταιρείας «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ JDK I.K.E.», που εδρεύει στην Θεσσαλονίκη, στην οδό Πολυτεχνείου 21, ΑΦΜ 800536160, ΔΟΥ Α' Θεσσαλονίκης
2. Του Γρηγοριάδη Ελευθέριου του, κάτοικο στη, με ΑΦΜ, ΔΟΥ, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 4^η Φεβρουαρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 30^η Ιουνίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΙΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ - ΔΡΙΛΙΑ

ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ